

POROČILO O PRESKUSU ŠT.: U2014-001

Naročnik: Sava turizem d.d., Dunajska 152, 1000 Ljubljana;
PE Terme Ptuj, Branko Belšak, Pot v toplice 9, 2251 Ptuj
Št. vzorca iz zapisnika: 10141236
Opis vzorcev: *Crataegus persimilis* Sarg. (slivolistni glog), drevored, 12 dreves
Datum prejema vzorcev: 13. 2. 2014 ob 13:00
Čas izvajanja preskusa: od 14. 2. 2014 do 18. 2. 2014
Datum izdaje poročila: 24. 2. 2014
Namen testiranja: izvedensko mnenje o zdravstvenem stanju dreves – opravi GIS;
sum na *Erwinia amylovora* (hrušev ožig) – testiranje opravi
Nacionalni inštitut za biologijo, Oddelek za biotehnologijo in
sistemska biologijo (NIB)

Test	Metoda	Rezultat
izvedensko mnenje	LVG SOP/Žuželke in pršice	pozitivno na Buprestidae (krasniki); vseh 12 dreves v drevoredu je odmrlih
<i>Erwinia amylovora</i> (ognjevka, hrušev ožig)	NIB, PCR v realnem času	negativno

Analizni izvid opravil:
dr. Nikica Ogris

Tehnično odgovornost prevzema:
prof. dr. Dušan Jurc

DODATEK K ANALIZNEMU IZVIDU ŠT.: U2014-001

1) PODATKI O LOKACIJI IN ČASU POJAVA

V Termah Ptuj se je posušil drevored 12 dreves slivolistnega gloga (*Crataegus persimilis* Sarg.), ki so rasli v sklopu Aleje bratstva in enotnosti (koordinate GK X 566.224 m, Y 142.192 m). Drevored je bil zasnovan 1975–1976, ko so v znak prijateljstva med občinami zasadili spominska drevesa. Sodelovale so naslednje občine: Ptuj, Ormož, Slovenska Bistrica, Čakovec, Koprivnica, Krapina, Varaždin in Arandjelovac; poleg navedenih občin je v drevoredu še drevo gasilskih organizacij pobratenih občin, drevo bratstva in enotnosti in drevo, ki so jo posadili ob konferenci žensk pobratenih občin.

Prvo sušenje dreves v drevoredu se je pričelo 2008. Potem se je sušenje dreves hitro nadaljevalo in do leta 2013 se je posušilo vseh 12 dreves. V letu 2013 sta se posušili še zadnji dve drevesi.

2) IZVEDBA ANALIZ IN REZULTATI

Ocenili smo zdravstveno stanje vseh 12 dreves v drevoredu. Vsa drevesa so bila odmrta. Na vseh drevesih smo ugotovili, da jim skorja odpada, pod njo in v njej so bili prisotni rovi značilni za žuželke iz družine krasnikov (Buprestidae) (slika 1). Na skorji so bile pogoste izletne odprtine v obliki črke D, ki so značilne samo za krasnike (slika 2). Odraslih žuželk, ličink ali bub nismo našli, zato ni bilo mogoče določiti vrsto krasnika, ki je napadel slivolistni glog v Aleji prijateljstva v Ptuj.

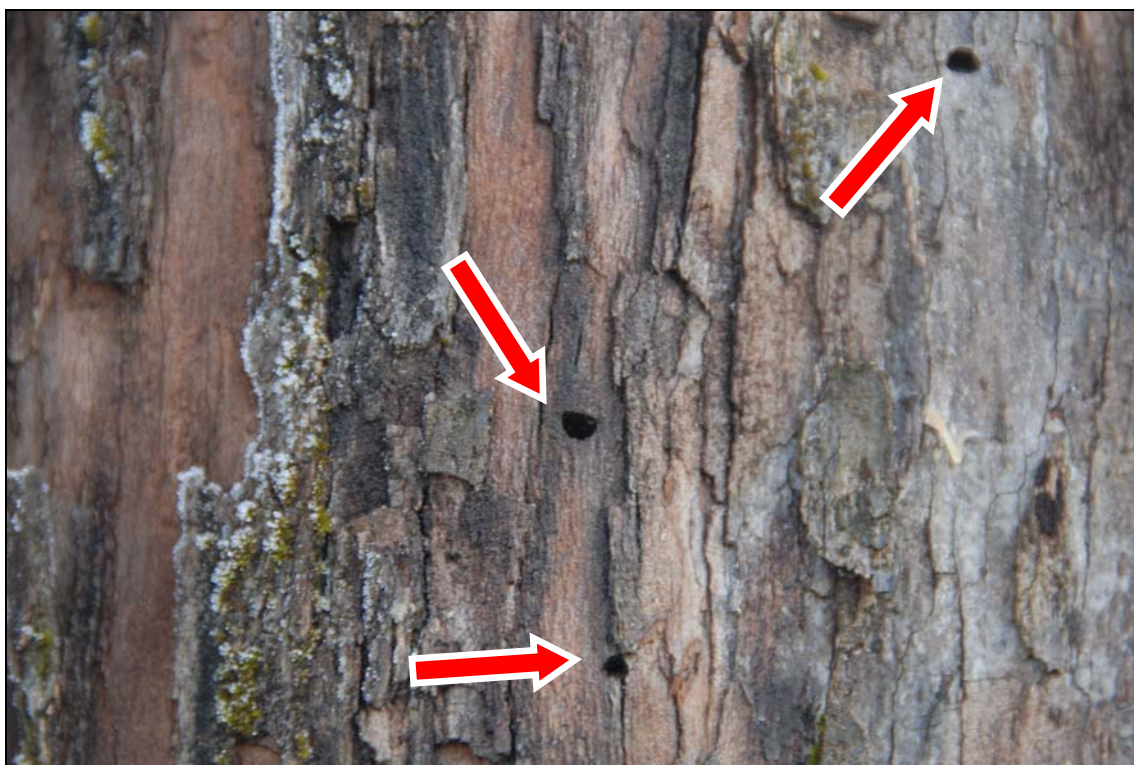
Suha drevesa so imela veliko sveže polomljenih vej (slika 3). Upravljalca drevoreda je nekatere suhe veje porezal. Eno drevo je bilo odmrlo že pet let in ni imelo več nobene veje (slika 4). Veje drevoreda rastejo nad sprehajalno stezo, ker so suhe in se lomijo, predstavljajo nevarnost za mimoidoče.

Krasniki so navadno sekundarni škodljivci, kar pomeni, da navadno napadajo le drevesa, ki so zaradi stresa oslabiljena. Domnevamo, da je k slabitvi vitalnosti dreves pripomogla sama lokacija, ker se drevored nahaja med cestiščem, kolesarsko stezo in pločnikom, se na njegovo površino spira sol za posipanje cest (NaCl), ki se uporablja pozimi proti zaledeneli asfaltni površini. K slabitvi dreves so prispevala tudi vroča in suha poletja v zadnjih letih. Ker je glog eden izmed gostitelj za hrušev ožig, je obstajal objektiven sum, da je k sušenju dreves prispevala tudi ta bolezen. Zato smo iz vseh dreves odvzeli vzorce za testiranje suma na okužbo z bakterijo *Erwinia amylovora* (Burr.) Winsl. *et al.*, ki povzroča hrušev ožig. Iz vsakega drevesa smo odvzeli 5–7 poganjkov dolžine 20–30 cm, št. zapisnika o odvzemu vzorca U34300-26/2014-2. Vzorce smo oddali v pooblaščen laboratorij za testiranje hruševega ožiga, tj. Nacionalni inštitut za biologijo.

Hrušev ožig (*Erwinia amylovora*) je uvrščen v seznam II.A.II Direktiva Sveta 2000/297ES. Ukrepanje je natančneje določeno s Pravilnikom o ukrepih za preprečevanje širjenja in zatiranje hruševega ožiga (Uradni list RS, št. 19/09 z dne 13.03.2009). Njegov pojav spremljamo na podlagi Programa posebnih nadzorov škodljivih organizmov rastlin za leto 2014, ki ga je sprejela Uprava RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (U3430-2/2014-1). Rezultati analize vzorcev s sumom na hrušev ožig so bili negativni.

Slika 1: Rovni sistem v skorji in lesu značilni za krasnike (Buprestidae). Odmrta skorja odpada (foto: N. Ogris).

Slika 2: Značilne izletne odprtine v obliki črke D za krasnike (foto: N. Ogris)

Slika 3: Na drevesih se suhe veje lomijo in ogrožajo mimoidoče (foto: N. Ogris).

Slika 4: Eno drevo je bilo suho že več let in je imelo vse veje požagane (foto: N. Ogris).

Slika 5: Drevored je nagnjen nad sprehajalno stezo in s svojimi suhimi vejami ogroža mimoidoče (foto: N. Ogris).

3) PREDLOGI ZA UKREPANJE

Predlagamo posek vseh 12 dreves v drevoredu. V zasnovi novega drevoreda odsvetujemo ponovno uporabo gloga ali lipe. Za nov nasad priporočamo javorolistno platano (*Platanus x hispanica* Muench.), ki dobro prenaša onesnaženje s soljo (NaCl), vročino in sušo. Drevored platane bi dopolnil drevesa platane, ki že rastejo pred vhodom v Terme Ptuj.

Dodatek k analiznemu izvidu sestavil:
dr. Nikica Ogris

Tehnično odgovornost prevzema:
prof. dr. Dušan Jurc

Priloga:

- Analizni izvid testiranja suma na hrušev ožig (NIB)

V vednost:

- Gozdarska knjižnica,
- arhiv tu.